

David's vlucht naar de Filistijnen

door: P.M. Cuijpers

David echter dacht bij zichzelf: Op de een of andere dag zal ik toch nog door de hand van Saul omkomen. Het is voor mij het beste, dat ik een toevlucht zoek in het land der Filistijnen; dan zal Saul mij met rust laten en mij niet langer in het gehele gebied van Israël zoeken, dan ben ik aan zijn greep ontkomen'.

1 Samuël 27:1

Wat eerder plaatsvond

We kunnen ons verbaasd afvragen hoe het toch mogelijk was dat David op een gegeven moment zijn heil en toevlucht zocht bij de Filistijnen. Uiterekend bij de aartsvijand van Israël, bij diegenen die hij eerst bestreden had (vgl. 1 Sam. 17; 18:5,6,21-27,30). Hij was al eens eerder voor Saul weggevlucht naar de Filistijnen. Als hij zich toen niet als een waanzinnige had gedragen, had hij het er zeker niet levend afgebracht (1 Sam. 21:10-15). Lang duurde zijn oponthoud toen niet bij de Filistijnen. Akis, de koning van Gat, vroeg zich af wat hij met deze 'waanzinnige' aanmoest, en David maakte zich snel uit de voeten, zodat hij ontkwam naar de spelonk van Adullam (1 Sam. 22:1). Op aanraden van de profeet Gad vertrok hij uit de bergvesting naar het land Juda, waar hij thuis hoorde (1 Sam. 22:5). Saul kreeg al snel te horen waar David zich bevond en meteen zette hij de achtervolging in (1 Sam. 22:6). David was terug bij af: het kat-en-muis spelletje was opnieuw begonnen. Daarbij kwam dat David zich ook nog eens medeschuldig voelde voor de laffe moord van Saul op de priesters van Nob (1 Sam. 22:22). De Edomiet Doëg had in opdracht van Saul vijftientig priesters gedood. Ook de vrouwen, kinderen en zuigelingen werden niet gespaard (1 Sam. 22:18-19).

De volgende teleurstelling stond David in Keïla te wachten. Als 'dank' dat hij de burgers van Keïla had bevrijd van rooftochten van de Filistijnen, stonden zij nu op het punt hem aan Saul verraden (1 Sam. 23:1-13). In de woestijn van Zif had hij de mogelijkheid om eens en voor altijd met Saul af te rekenen, maar hij weigerde zijn hand uit te strekken naar de gezalfde des HEREN (1 Sam. 24:4-8).

In 1 Samuël 25 bevond David zich in de woestijn Paran. David met zijn manschappen beschermden de herders in de omliggende dorpen en steden, en ze werden door hen niet lastiggevallen. Toen David een beroep deed op een van de eigenaars van de schaapskudden, zijn naam was Nabal (= dwaas), en hem vroeg wat er voorhanden was (voedsel en wijn)

werd hij op ruwe en smadelijke wijze afgewezen. De HERE heeft Nabal hiervoor gestraft en het kwaad op zijn eigen hoofd doen neerkomen (1 Sam. 25:39).

In 1 Samuël 26 zijn het de Zifieten die David aan Saul verraden (vs.1vv). Opnieuw kreeg David de kans zich van Saul te ontdoen. En opnieuw weigerde hij de hand te slaan aan de gezalfde des HEREN (26:7-11). Saul zegende David hiervoor, en daarna scheidden zich hun wegen (26:25).

Dit is in vogelvlucht wat zich vóór 1 Samuël 27 heeft afgespeeld. De beloften en woorden die Saul had uitgesproken (vgl. 1 Sam. 26:21,25) waren geen knip voor de neus waard. Deze man, die niet schroomde om priesters, vrouwen, kinderen en zuigelingen te laten vermoorden, was absoluut niet te vertrouwen. Een 'pitbull' die zich in David had vastgebeten - en hij zou niet loslaten! David was ten einde raad, hij wist niet meer waar hij het moest zoeken. Op wie kon hij nog terugvallen? Wie kon hij nog vertrouwen? Door zijn eigen volksgenoten bedrogen en verraden - op hen kon hij niet rekenen. En Saul was al helemaal onbetrouwbaar. Hoe te handelen?

Naar de Filistijnen?

Hij zag geen andere uitweg dan opnieuw naar de Filistijnen te vluchten. Een kat in het nauw maakt rare sprongen. Nog maar kort geleden had hij zijn hoop uitgesproken op de HERE: "zo moge mijn leven kostbaar zijn in de ogen des HEREN, en Hij moge mij redden uit alle benauwdheid" (1 Sam. 26:24). Daar was zijn oog nog op de HERE gericht, maar hier zag hij op Saul. Hij vroeg de HERE ook niet wat hij moest doen (vgl. 1 Sam. 23:2,4), en ook de priester Abjatar, die hem met de efod raad had kunnen verschaffen, liet hij niet bij zich roepen (vgl. 1 Sam. 23:9vv).

De grootste fout die we kunnen maken in moeilijke omstandigheden - in beproevingen en benauwdheden - is dat we niet langer op God vertrouwen. Dit uit zich onder andere in het nalaten van het gebed. We vragen God niet om raad. De priester 'met de efod' wordt niet

ingeschakeld. We naderen niet tot de troon van de genade, waar onze Hogepriester – Jezus, de Zoon van God – heeft plaatsgenomen. Een Hogepriester die met onze zwakheden kan meelijden; want Hij is zoals wij in alle dingen verzocht, met uitzondering van de zonde. Wij mogen te allen tijde met vrijmoedigheid tot de troon van de genade naderen, opdat wij barmhartigheid ontvangen en genade vinden tot hulp op de juiste tijd (Hebr. 4:14-16). Abjatar had de efod bij zich waarmee hij David raad verschafte. De Heer Jezus, onze Hogepriester, verschaft ons raad door Zijn Woord en Geest. Juist als wij in benauwdheid zitten, is bidden en bijbellezen zo belangrijk. Het is niet voldoende om te roepen: “Hij moge mij redden uit alle benauwdheid” (1 Sam. 26:24). Als het zover is, als we midden in de problemen zitten, komt het erop aan of we God ook daadwerkelijk aanroepen en geloven (d.i. vertrouwen) dat Hij ons uit alle benauwdheid zal redden.

Angst is een slechte raadgever. Net als Petrus richtte David zijn blik niet langer op de HERE. Petrus zag op de wind, werd bang en begon te zinken (Matt. 14:30). David zag op Saul, werd bang en vluchtte het land uit. Als we ons focussen op de omstandigheden en bij onszelf te rade gaan, komen we tot dit soort noodgrepen om uit de problemen te geraken. Inderdaad, aan Davids probleem, Saul, kwam een einde. Toen aan Saul werd meegedeeld dat David naar Gat gevlucht was, zocht hij hem niet langer (27:4).

Bij de Filistijnen

De weg die David was ingeslagen, was echter een ‘kromme’ weg. Hij gedroeg zich als een ordinaire rover (27:8), moordenaar (27:9) en leugenaar (27:10). Bang om verraden te worden liet hij op zijn rooftochten niemand in leven; mannen en vrouwen werden zonder pardon afgeslacht. Dit was zijn ‘gewoonte’, zolang hij in het gebied van de Filistijnen verbleef (27:11). Het gedrag dat hij vertoonde gedurende zijn verblijf van één jaar en vier maanden bij de Filistijnen (27:7), was bepaald niet wat we van een man als David zouden verwachten. Hij was de ‘vertrouweling’ en ‘lijfwachter’ van koning Akis geworden (27:12), en stond zelfs op het punt ingelijfd te worden in het leger van de Filistijnen om tegen het volk Israël – zijn broeders – ten strijde te trekken (28:1-2). Het waren de Filistijnse aanvoerders die David níet vertrouwden en hem – gelukkig – verhinderden met hen ten strijde te trekken (1 Sam. 29). Zover kan het komen als wij niet langer op God vertrouwen en bij onszelf te rade gaan.

Als wij niet langer op God vertrouwen en Hem niet betrekken in onze plannen, moeten we ook niet verwachten dat Hij onze paden recht zal maken (Spr. 3:6b). Als wij het advies van Spreuken 3:5-7 in de wind slaan, is de kans groot dat we een ‘kromme’ weg inslaan. Een weg tot oeneer van God en tot schade en schande van ons geestelijk leven. David dacht dat hij voor zichzelf de beste keuze had gemaakt. Helaas pakte het heel anders uit; het langdurige verblijf bij de Filistijnen had tot gevolg dat hij de ‘gewoonten’ van de

Filistijnen had overgenomen: roven, moorden en liegen.

Dwaze koningen

Het is mogelijk dat we ons in dezelfde omstandigheden als David bevinden. Een ‘Saul’ kan je – in de gemeente – het leven zó zuur maken dat je geen andere uitweg ziet dan te vluchten. Koningen als Saul gedragen zich als waanzinnigen; ze werpen met speren naar je op momenten dat je het niet verwacht. Hoe te reageren? De speer oprapen en teruggooien? Kwaad met kwaad vergelden, of opzij (blijven) springen en de speer ontwijken (1 Sam. 18:10-11;19:10)? David koos voor het laatste. Hij liet zich liever onrecht aandoen dan de speer teruggooien.

Dwaze ‘koningen’ weten echter niet van ophouden, ze hebben het op je voorzien. Gedreven door afgunst, wantrouwen en jaloezie blijven ze je achtervolgen, net zolang dat je op het punt komt dat je jezelf afvraagt: ‘Is het niet beter om uit het gebied van Israël te vluchten naar het land der Filistijnen?’ Je voelt je verraden door je eigen volksgenoten en je wordt door dwazen zoals Nabal gesmaad. Al dit onrecht heeft je zo moedeloos en radeloos gemaakt dat het je teveel is geworden; je staat op het punt om naar ‘de Filistijnen’ te vluchten. Begrijpelijk? Ja. Verstandig? Nee. Er staat niet wat er gebeurd zou zijn als David ervoor gekozen had om binnen de landpalen van Israël te blijven. Eén ding mogen we zeker weten: God zou niet toegelaten hebben dat David ook maar één haar gekrenkt zou zijn; hij was immers door God voorbestemd Sauls troonopvolger te worden – hij was de ‘gezalfde’ des HEREN (1 Sam. 16:1-13). God heeft slechts laten optekenen wat de gevolgen voor David zijn geweest, toen hij niet langer op Hem vertrouwde en zijn heil en toevlucht bij de Filistijnen zocht.

Tot onze lering geschreven

Helaas hebben wij christenen er moeite mee om elkaar aan te nemen, anders had Paulus ons hierin niet hoeven te vermanen (Rom. 15:1-7). Te midden van deze vermaningen schrijft Paulus: “Want alles wat tevoren geschreven is, is tot onze lering geschreven, opdat wij door de volharding en door de vertroosting van de Schriften de hoop hebben” (Rom. 15:4). God heeft deze gebeurtenis uit het leven van David ook tot onze lering laten opschrijven. Dus niet uit wanhoop naar ‘de Filistijnen’ vluchten, maar in het land blijven en op God blijven vertrouwen. Laten alle ‘Davids’, die het niet meer zien zitten, de hoop dan ook niet opgeven.

En voor de ‘Sauls’, die zichzelf zo sterk en machtig voelen? Zij hebben geen woord van volharding, troost en hoop nodig. Volharding, waarin? In het werpen van de speer naar David, je medebroeder? Troost? Dat David is gevlucht? Hoop? Dat David, de bedreiging voor je troon, naar de Filistijnen is gegaan? Nee, de ‘Sauls’ kunnen uit de woorden van Paulus geen troost

putten. Saul behaagde zichzelf en kon het niet opbrengen om David aan te nemen. Van onderlinge eensgezindheid wilde hij niets weten. Autoritaire en op macht beluste leiders in de gemeente, die er de oorzaak van zijn dat 'geliefden' van God (David betekent geliefde) hun heil zoeken bij de Filistijnen. Dit zou ons met afschuw moeten vervullen. Of de naam nu Saul, Diótfes, Klaas of Piet is, zij zijn de oorzaak ervan dat 'geliefden' uit de gemeente geworpen worden of noodgedwongen moeten vluchten (vgl. 3 Joh. 10).

Blijven of vluchten?

Gene Edwards schrijft in zijn boekje 'Koning naar Gods hart': Hoe weet een man wanneer het ten slotte tijd is de gezalfde des Heren te verlaten – speciaal de gezalfde des Heren naar de orde van koning Saul?

David nam die beslissing nooit. De gezalfde des Heren deed het voor hem. De koning vaardigde zelf een bevel uit en dat gaf de doorslag! 'Spoor hem op, maak hem af als een hond.' Pas toen ging David weg. Nee, hij *vluchtte*. Zelfs toen uitte hij geen woord en stak hij geen vinger naar Saul uit. Let alsjeblieft ook hierop: David scheurde het koninkrijk niet toen hij vertrok. Hij nam niet een deel van de bevolking met zich mee. Hij vertrok *alleen*. Alleen. Helemaal alleen. Koning Saul II doet dat nooit. Hij neemt altijd diegenen mee die per se mee willen gaan. Ja, zo is het toch, dat mensen per se met je mee willen gaan? Ze zijn bereid je te helpen bij het stichten van het koninkrijk van koning Saul II. Zulke mensen durven nooit alleen te vertrekken. Maar David vertrok alleen. De echte gezalfde des Heren kan alleen vertrekken, begrijp je? Er is maar één manier om een menselijk koninkrijk te verlaten. Alleen. Helemaal alleen.

Oude Sporen 2008